

SÄKENIÄ

Sosialistinen kuukausijulkaisu

Ilmestyy kuukausittain, Fitchburgissa, Mass., Raivaajan kustannuksella

Toimittaja: YRJÖ HALONEN

Published every Month, by Raivaaja Pub. Co., Fitchburg, Mass.

Kalle Tähtelä

Moni suomalainenkin työläistoveri on uhrannut kaikkensa — elämänsä — sosialistisen Venäjän puolustamiseksi vastavallankumouksellisia vastaan. Kansallisuus ei tule kysymykseen työväenluokan etuja puolustettaessa.

Nyt kertoo viesti, että Amerikan suomalaisen työväenliikkeen keskuudessa laajalti tunnettu toveri Kalle Tähtelä (Franzen) joutui vastavallankumouksellisten vangiksi ja mestattiin. Judenitshin joukkojen uhattessa työväen vallankumouksen kehoita Pietaria, riensi Kallekin sitä puolustamaan. Toimi lentäjänä. Joutui taistelujen aikana vihollisen puolelle ja Pietarin lehtien mukaan, suoritetuun mitä arvokkaamman sankariteon, Judenitshin sotilaat surmasivat hänet julmalla tavalla.

Muutamia päiviä ennen kuolemaansa oli Tähtelä jättänyt erälle toverilleen kuoren, jossa oli kirjeitä, sekä seuraava elämäkerrallinen kuvaus:

Kalle Aleksanteri Tähtelä.

Syntynyt Leppävirroilla toukokuun 25 p. 1891. Käynyt alkeiskouluja Leppävirroilla, Kuopiossa ja Porvoossa, Helsingissä 6 luokkaa Suom. Realilyseota ja New Yorkissa, Yhdysvalloissa Randin sos. puolueopistossa ja vuoden Columbia-yliopistossa, sen

sanomalehtiosastolla ja draama-luennnoilla.

Jo 17 vuotiaana joutui hän kirjallisten harrastusten ajamana v. 1908 sanomalehtialalle, Kotkassa ilmestyvän "Etelä-Suomen" aputoimittajaksi. Seuraavana kesänä oli hän Tampeereen "Aamulehdessä" samaten aputoimittajana ja syksyllä tapaamme hänet Saksassa seikkailemassa

Vietettyään talven vv. 1909—10 Hampurissa, Lyypekissä ja Berliinissä, siirtyi hän keväällä Amerikkaan. Yhdysvalloissa oloaikansa (1910—17) 19 ikävuodesta 26 saakka, on tärkein jakso hänen elämässään.

Harjoitettuaan monenkaltaisia ammatteja, kadunlaskijasta, puutarhurista ja kotipalvelijasta aina lakimieheen ja "lääkäriin" saakka, antautui hän, päästäkseen perinpohjin tutustumaan työväenliikkeeseen, jälleen sanomalehtialalle, alkaen Astoriassa, Ore., ilmestyvän "Toveri"-nimisen sosialistisen päivälehdessä korrehtuurilukijana, liittyen parin kuukauden kuluksaan sen toimituskuntaan. V. 1913 tuli hän Hancockiin, Mich. "Työmiehen" toimittajaksi, jossa oli v. 1917 saakka.

"Työmieheissä" hän perehtyi sosialistiseen teoriaan, omaksuen menettelytavoista "kautskyläisen" kannan. Palattuaan Suomeen juuri ennen v. 1917 marraskuun suurlakkoa ja jouduttuaan Turun "Sosialistin" päätoimittajaksi asetettiin hän poikkiteloin kunnallisjärjestöä ja n. s. vasenta siipeä vastaan, sillä, Suomen oloja vielä tuntematta, hän ei uskonut olojen johtavan vielä aseelliseen vallankumoukseen ja pyrki sitä välttämään siksi kunnes työväki siihen joka paikassa maata olisi kyllin järjestynyt. Samoin oli hän sitä mieltä, ettei Suomen työväki vielä silloin olisi menestyksellisesti voinut tuotantoa järjestää.

Vallankumouksen puhjettua katsoi hän velvollisuudekseen olla mukana. Kuitenkin hän esimerkiksi Turussa tapahtuneiden ryöstöjen aikana kirjoitti leimuavan vastalausekirjoituksensa "Häpeä, häpeä, häpeä" niiden johdosta. Toimitustuolilla hän istui huhtikuun alkupuolelle saakka, jolloin Turku saksalaisten hyökkäyksen alta evakuoitiin, siirtyen toisten mukana Venäjälle.

Moskovan kokouksessa toi hän vielä esitettyjä kommunistisia teesejä vastaan omansa, mutta heti sen jälkeen, kokouksessa saamansa sysäyksen vaikutuksesta ja opittuaan Venä-

jän kieltä, ryhtyi hän tutkimaan kommunismia ja omaksui sen täydellisesti ja yhtyi kommunistiseen puolueeseen Nishnij-Nowgorodissa syyskuun 8 p. 1918.

Jo 16 vuotiaana julkaisi Tähtelä Kariston kustannuksella vaatimattoman näytelmäkappaleen "Mustalaisen Kosto". New Yorkissa ollessaan kirjoitti hän kaikki mitä kaunokirjallisuutta hän yleensä on kirjoittanut — sillä sanomalehtimiehenä meni aika ja energia liian tarkasti puoluelämään. Silloin julkaisi hän Amerikassa novellikokoelman "Ihmisiä", jonka saman Helsingin K. Y. "Kirja" myöhemmin kustansi, ottaen siitä toisen painoksen "Siirtolaisia" nimisenä. Samaan aikaan näyteltiin Amerikassa ja kustannettiin Helsingin "Työmiehen" K. Y.:ssä "Lowellin Lakko" niminen 3-näytöksinen murhenäytelmä. Myöhemmin "Horna"-niminen yksinäytöksinen ja amerikalaisissa julkaisuissa (mm. Säkenissä) lukuisia novelleja.

Ollessaan Oranienbaumissa rintamalentäjänä, alotti hän kirjoittaa romaania Suomen luokkasodasta, vastapainoksi Suomessa ilmestyneille lahtariromaneille.

Jatkoksi oli hän vielä liittänyt joitakin rivejä, joissa ilmoittaa halunsa aina olleen "syrjäiseen sopukkaan", jossa voisi rauhassa kirjoitella Daubet'in tapaisia kauniita kertomuksia kyynelten läpi. "Työ naulittuna ristille", "Työn ylösnousemus", jonka silminnäkijänä olen, siitä olisin kirjoittanut, jos olisin elänyt. — Ja hän jatkaa: "Riskeerasin elämäni siksi, että minua huvitti juuri sillä tavalla palvella työväen neuvostotasaavaltaa ja antauduin jokaiseen tarjoutuvaan vaaraan alttiiksi edistykseeni ammatissani, jota jokainen mies yrittää. Elämä ei ole elämisen arvoinen, jos se täytyy kitumalla viettää ja kannattaahan sitä hyvän asian edestä kuollakin."

Ja eräässä yksityiskirjeessä lausuu hän: Koetin ottaa elämästä irti sen minkä katsoin itselleni kuuluvan, ja tyytyväinen olen, etten "kitu-elämää"

ole tarvinnut viettä — henkisesti nimitt. Jotkut kai ymmärtävät, että lentäminen tuotti minulle tyydytystä jo sinänsä, onhan se jaloa urheilua! Ja kun siihen sai vielä yhdistää ajatuksen, että tappelee sentään jaloimman aatteen eteen mikä milloinkaan on ihmishenkeä innostuttanut, niin en turhaan henkiparkaani antanut.

”On perin mukavaa — niin hän jatkaa — tuntea elävänsä lähellä maailman valtasuonta, ihmiskunnan nousun aikaa, tuntea että on ymmärtänyt maailman ja ihmisen ja jaksaa olla ottamatta sydämelleen pikkuseikkoja.

Kuolemakin, se pelottaa vain heikkoja ja tietämättömiä, niitä, jotka eivät ole jaksaneet eivätkä uskaltaneet ottaa maailmalta sitä mitä siltä saa. En ole fanatikko ja siksi jaksan senkin mielitekonni menetyksen

kestää, etten ehtinyt kirjoittaa mitä viime vuosina olen oppinut — —

Älä ajattele, että uneksin jotain ”urhon kuolemaa” tai mainetta tai jotain muuta sellaista! Minä olen itseeni varsin tyytyväinen — yritän tehdä sen minkä tuhannet muutkin: tietoisien miesten velvollisuuden — ja hyvä (muttei välttämätöntä) jos muutkin ovat tyytyväisiä minuun.”

Tähtelän toverit todistavat, että hän oli hyvin kiintynyt tehtävänsä. Nishnij-Nowgorodissa opiskeli hän innokkaasti ja toimessaan Itämeren laivaston lentäjänä kehitti hän itseään huolella.

Toveri Tähtelän hautaus tapahtui marraskuun 10 p:nä sotilaallisin kunnianosoituksin Oranienbaumissa, jolloin mm. Yrjö Sirola piti puheen Venäjällä oleskelevien suomalaisten kommunistien puolesta.

Köyhälistön nousu

Mikä tapahtumain paljous mahtuukaan vuosiin 1917, 1918 ja 1919! Venäjän, Saksan, Itävalta-Unkarin vallankumoukset, pitkä sarja syntyneitä ja kukistuneita köyhälistövaltioita ja siihen kysymykseen liittyviä sotia, ennen kuulumatonta määrää väkivaltaiseen luonteeseen pyrkiviä poliittisiksi muuttuvia taloudellisia taisteluita yleiseltä vallankumouksesta säilyneissä maissa... Elämme todellakin murroskaudessa, jota valtavampaa eivät historian lehdet kerro. Olipa nyt erinäisten väitteittemme laita miten tahansa, yhdessä kohdassa ainakin olemme oikeassa. Nimittäin siinä, että olemme edellisenä aikakautena ladattujen jättiläisvoimien purkauskohtassa.

Maailman tapausten kiittävän kuvasarjan vilinässä on silmä hetkiseksi kiintynyt Unkarin huimaaviin tapauksiin. Muutamia kuukausia takaperin yllätti maailman tieto, että Unkarin porvaristo oli vapaaehtoisesti

— tavattoman ulkonaisen painon alaisena — luovuttanut vallan köyhälistön käsiin. Sitten oli meillä ihmettelemistä siinä tarmokkaassa, suunnitelmanmukaisessa ja nopeatahtisessa järjestyksessä, millä Neuvosto-Venäjä pienoisikoossa — Neuvosto-Unkari, rakennettiin. Kun taikaiskulla nousi entisen punakaartin tilalle punainen armeija, joka vihollisjoukkojen epäluotettavuuden takia kykeni pitämään maata hallussaan, vieläpä hyökkäämään ja valtaamaan Slovakian Karpaattein rinteellä. Mutta sitten tapahtui odottamatonta — punainen armeija tuhoutui, rumanialaiset marssivat Budapestiin, neuvostojärjestelmä kukistui, monarkistinen järjestelmä nousi tilalle — kaikki muuttamassa päivässä.

Tämä oli tietenkin mahdollista vain muitten tapausten, etenkin Denikinin hyökkäyksen yhteydessä, mikä riisti Neuvosto-Unkarilta itäisen avun.

Unkarin neuvosto-historiassa on